

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Horizori neretrânse nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se
returnează.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de AMATORI:
In Viena la M. Duke Nachf.,
Nuz. Augenthaler & Emorie
Lewner, Heinrich Schalek, A. O-
pelik Nachf., Anton Orpelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII. Krasébat-kürt).
Prețul inserțiilor: o serie
gazdă pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarif și în vo-
luntă. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
cile postale din țară și din
străinătate și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exam-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 106.

Brașov, Sâmbătă 16 (29) Mai

1909.

Să fim cu băgare de samă!

II.

Bine, rău, cum am dus-o noi Ro-
mânia din Transilvania și Ungaria
dela 1867 incoace, adevărat dela intro-
ducerea dualismului, cu politica no-
astră națională și bisericească. Ne-a
fost dat totuși, ca în ultimele pa-
tru decenii de opozițiune contra unui
sistem neinduplecat, ce tindea dea-
dreptul și în mod sistematic la des-
ființarea noastră ca individualitate na-
țională, să fim feriți de calamitatea,
de-a avea în sânul nostru un partid,
de oarecare importanță, care să dea
mâna cu adversarii existenței noastre
naționale. Fost-au între noi în tot
timpul și oameni de aceia, cari din
motive de oportunitate și pentru in-
terese și ambițiuni personale ori lo-
cale, lăsa să fie aleși deputați ungu-
rești de către guvernele maghiare de
pe vremuri, și cari în consecință tre-
buiau să intre în partidul guvernului.
Dar aceștia n-au reprezentat niciodată,
și, spre ușurarea păcatelor lor fie zis,
nici n-au încercat serios să se ghereze
ca partid românesc, ori să vrea să re-
prezenteze chiar poporul românesc.
Adeseori, când li-se comanda din
partea șefiei guvernului, vorbeau în
dieta ca niște trimiși ai Românilor, pen-
tru a lua în apărare intențiunile celor
dela putere față cu poporul nostru,
pentru cari aceștia erau de multe-ori
foarte aspru combătuți de combatanții
noștri naționali.

Știea însă toată lumea că ei nu pu-
teau fi luați în serios, că, ca „mameluci“
supuși ai stăpânirii, ce erau, își fă-
ceau numai datoria, la care erau con-
strânși (kutyakötelesség), și incolo,
— în afară de slăbul privilegiu cel dă-
deau presei maghiare să scrie din
când în când: iată cum cugetă bunii
patrioți dintre Români, eată cum pre-
zentă ei pe bunul și blândul popor, care
a căzut jertfă seducțiunii nesăbuiți-
lor agitatori valachi etc. — nu erau
luați în samă de nimeni, nici chiar de
protectorii lor maghiari, necum de kos-
suthiști din opozițiune.

Când vorbim de cele petrecute

până acum în era dualistă, trebuie
s'avem totdeauna în vedere înainte
de toate diferitele faze, prin cari a
trecut în decursul ei politica de ma-
ghiarizare forțată. Putem zice, că la
fiecare lustru, din cele opt, socotind
să zicem dela 1906 îndărăt, situația
se prezentă pentru noi Români mai
puțin critică și primejdioasă, așa că
dacă deosebirea dintre anii dintâi ai
dualismului și anii culminațiunei regi-
mului tiszaiist era deja grozav de
mare, deosebirea dintre situația din
periodul guvernului Tisza Koloman și
dintre aceea din periodul coaliției ma-
ghiare este ca ceriul de pământ.

Pe timpul duratei regimului dea-
kist de es. încă se mai putea vorbi, cu
oarecare aparență de a nu deveni
absurd, despre o politică românească
amicabilă guvernului. Chiar și în pri-
mul period al regimului lui Tisza se
mai putea vorbi intrucâtva de posi-
bilitatea formării unui partid guver-
namental român, pe baza legii exis-
tente de naționalitate, pe care Tisza
Coloman, deși o submina din toate
laturile, o prezenta totuși încă ca pe
o lege, care ar putea să fie execu-
tată. Dar astăzi este chiar a priori
eschis, de a se putea vorbi de scu-
tirea și conservarea unor interese
românești, ori cât de neînsemnate,
sub egida stăpânirii coaliției. S'a
făcut o singură încercare, la anul 1884
de către câțiva deputați guvernamen-
tali de naționalitate română de pe
atunci, de a înjgheba cu ajutorul Ar-
chiereilor noștri un partid, care să
facă frățietate și să incheie pace cu
guvernul pe temeiul legilor existente,
însă aceasta mică grupare, numită a
„Viitorului“, deși aspira să existe
ca partid românesc moderat, a fost
un copil născut mort, fiindcă reușise
ce-i dreptăși incirpa un fel de stat ma-
jor, nu s'a aflat însă cine să-l ur-
meze. Bunul simț al poporului nos-
tru l-a ferit până acuma de a se in-
curca în niște experimente absurde
și deșerte de „frățietate.“

Și totuși, dacă ne vom revoca
în memorie ceea ce s'a petrecut îna-
inte de aceasta cu 25 de ani, când

o Ilustritate guvernamentală de națio-
nalitate română luase inițiativa pen-
tru înființarea amintitului partid al
„Viitorului“, și ne vom înfațișa tot-
odată isprăvile, ce le face azi altă
Ilustritate din partidul guvernului
coaliției; dacă vom asemăna mai
deșarte personalitatea unuia și a
celuilalt din punctul de vedere al
capacității, al cinstei și al caracteru-
lui individual, vom da de-o deosebire
colosală, așa că față cu cele ce se
petrec azi în sânul Românilor din Bă-
nat și cari au creat acolo situația cri-
tică, nu numai pentru cercul răstrâns
bănățean, ci pentru întregul organism
național al poporului nostru, care ne
indeamnă a scrie acești articoli, am
putea afirma, că pe atunci am trăit
încă timpuri bune.

Din congregația comitatului Făgăraș.

Făgăraș, 26 I. c.

În 25 I. c. s'a ținut în Făgăraș adu-
narea municipală de primăvară. N'ar fi
fost tocmai interesantă nefind obiecte mai
însemnate la ordinea zilei, dacă dipotatul
»naționalist« Șerban nu făcea iarăși ca
de regulă un »șticle« politic. Ca din senin
nu se genează a se scula și a propune ca:
Adunarea municipală a comitatului Fă-
găraș să facă o reprezentatiune (felirat)
cătră guvernul țării pentru crearea băncii
maghiare independente.

Groznică viteză! Vorba Românilui:
Tronc Marico! Caraghioasă de tot a fost
însă motivarea, dacă se pot numi moti-
vare frazele fără de nici un rost, pe cari
le-a găngănit ca introducere.

Zice că el vrea frățietate și bună în-
telegere cu »frații Maghiari«. Pare că noi
Români am fi, cari nu vrem frățietate și
bunăintelegere și noi am voi nimicirea
fraților Maghiari. Ce fleacuri copilărești!
Apoi că nu e Maghiar, care să nu do-
rească banca independentă. Punctum.

Atâta a fost epocalul debut politic
ridicol al dipotatului »naționalist«, (!?!?)
Serban Miklos.

Făcut'a el oare acea propunere în
conformitate cu ținuta clubului deputaților
naționaliști români?*)

*) Dar D-voastră în Făgăraș când faceți
astfel de propuneri nu vă consultați mai înainte?
Nu există acolo nici un comitet sau comisiune ro-
mână comitatensă? — Vom reveni. Red.

E, poate vreme mai pierdută și zadarnic
a mai pune astfel de întrebări față de di-
potatul Șerban.

Singurul principiu, singura convin-
gere, singurul for. ce l'a condus a fost
zicala românească: »Interesul (înțelege cel
personal) poartă fesul.«

Acesta l'a și executat cu toate mij-
loacele posibile. Acestuia i-a fost vecinic
și constant credincios.

De când e deputat »naționalist«, nici
măcar o singură dată nu și-a ridicat gla-
sul în dieta țării pentru biserică, pentru
școală, pentru dreptul de vot sau alte
drepturi ale poporului românesc. Și câte
alte chestiuni mari și importante n'au fost,
cari interesau cauza românească, soartea
poporului român.

Din contră a ocolit dieta (parlamen-
tul) ca dracul tămăia, afară de cazul când
și ridica plata. Asta a fost la el lucrul
de căpetenie și singura activitate parla-
mentară.

În tot locul a tămăiat fără nici un
rost pe »frații maghiari«, însinuându-se și
îmbiindu-se lor mai rău ca o specie de
ființe. Dar totuși să nu uităm, a făcut și
el fapte monumentale politice, anume a
luat parte la banchetul kosutist dela 3/15
Martie din anul trecut. Nu-i mai rămâne
după toate acestea, decât să se ia de
mână cu soții săi de »sentimente« Burdia
și Bozgan Floriș din Caransebeș și să-și
prefacă și numele, după cum îi sunt faptele
și simțul, ca să fie în consonanță.

Vom mai reveni cu altă ocaziune la
activitatea publică politică a dep. Serban
Miklos, căci mai sunt multe de zis. Acum
să ne întorcem iarăși la adunarea mu-
nicipală.

La vestita propunere a vestitului di-
potat, a observat primul, judele reg. în
pens. Nagy Lázár, cam următoarele:

»Imi place, că astfel de propunere o
face tocmai un Român. Mă mir însă foarte
mult, cum de tocmai d-l Șerban o face?
El, care mai întâiu a pășit ca deputat
fără nici un program, ci numai ca să fie
și el deputat. S'a făcut apoi guvernamen-
tal. A ieșit mai târziu din partidul guver-
namental, între aprobările generale de
bucurie ale acestui partid, și a răstăcit
fără partid, cochetând cu independenții.
După aceea a intrat iarăși în partidul gu-
vernamental a lui Tisza István. Rămânând
și fără acesta, din necesitate și speculă,
silit de împrejurări, s'a făcut în urmă
naționalist. Și acum vine și tot el face pro-
punere în spirit extrem kosutist!.

»Ce comedie e aceasta d-le? — în-
treabă vorbitorul — căci eu așa știu, că
fiecare bărbat politic, trebuie să aibă unele

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Aforisme relative

la problema vieții.

Asupra problemei despre obârșia și
începutul vieții, despre natura puterii sale
intime și a legăturii ei cu celelalte puteri
ale naturii, nu se știe nimic sigur. Ceea ce
știm cu siguranță este, că puterea de viață,
care este în noi, n'a început cu noi și nu
se va sfârși cu noi la încetarea existenței
noastre individuale. Puterea de viață, care
a făcut să trăiască părinții și străbunii
noștri, este în noi înșine, și va continua
a se manifesta în urmașii noștri. Nime
n'ar putea fi ceea ce este și cum este as-
tăzi, dacă n'ar avea înaintea sa o serie de
generațiuni, al căror început se pierde în
întunecul trecutului. Dela indivizii a-
celor generațiuni a moștenit fiecare, prin
naștere, organismul său cu facultățile sau
defectele sale fizice, morale și intelectuale;
precum în operele artelor, științelor și
industrii moștenim cu toții bogăția spi-
ritului lor. Și la rândul său, fiecare e da-
tor ca, prin munca, prin știința și cultura
ce o are sau de care e destoinic, să con-
tinuie această mare și sfântă tradițiune;

și nefericit este acela, care în o existență
întregă nu s'a învrednicit a adăoga ceva,
măcar prin o singură faptă bună, la pre-
țioasa comoară a bunurilor morale și in-
telectuale ale vieții.

Și tot aceasta poate s'o zică despre
sine un popor întreg, și întregă omenimea
de astăzi. Viața, care altădată a dat naș-
tere operelor de artă, de literatură, de
știință, ideilor, pasiunilor și faptelor, cari
formează istoria trecutului, s'a reînnoit cu
fiecare din generațiunile apuse, și continuă
a se desvolta în generațiunile actuale.

La rândul ei, viața omenească ar fi
imposibilă fără căldura și lumina soarelui,
care a dat naștere întregii vieți vegetale
și animale de pe globul pământesc; și fără
minunata ordine și tărie a sistemii noastre
solare și a legăturii ei cu alte sisteme so-
lare în nemărginit.

Astfel viața noastră e o mică parte
din viața universală; și cea mai mare pro-
blemă morală a ei este căutarea, introdu-
cerea și stabilirea echilibrului și armoniei
între aceste două cantități de putere.

Fericita deslegare a acestei probleme
ar face să dispară dintre oameni nepă-
sarea ce o au unii de alții, ura, pisma,
vițiile, păcatele și crimele de tot felul; și
în locul lor s'ar naște simțămintele de so-

lidaritate, de milă, de dreptate și de sim-
patie reciprocă și universală. Pentru că
îsvorul tuturor relex morale este egois-
mul, care isolează pe om de restul ome-
nirii și al naturii, și-l face să privească
lucrurile și oamenii unorii cu nepăsare ca
pe niște umbre fără realitate, alteori ca
peste niște mijloace pentru înestulirea
intereselor și poftețelor sale. Și fiindcă egois-
mul nu știe pune margini lăcomiei sale,
și poftele și tendințele sale întâmpină tot
felul de piedeci și astfel înestulirea lor
este imposibilă; — egoistul e nefericit, și
cel mai mare din toate relele pentru el
este moartea, căci, după părerea lui, ea li
nimicește ființa pentru vecie.

Cu totul altfel vede lucrurile omul
bun și luminaț sau, cum îl numesc posi-
tivistii, altruistul. El înțelege și simte viața
altora ca pe a sa proprie și, deci îi poartă
același interes; el iubește pe alții ca pe
sine însuși. Căci viața pentru el nu se
mărginește în propria sa persoană; viața
pentru el este universală și eternă, și-l
interesează cu atât mai mult, cu cât se
manifestă sub forme mai desvoltate și
mai apropiate de idealul său.

De aci simțămintele de dreptate și
respect pentru drepturile altora, de milă
pentru suferințele lor, de simpatie și mul-

tămire pentru bucuriile lor; de aci ten-
dința de a-și întocmi viața astfel, ca să fie
binefăcătoare tuturor și în prima linie
celor din jurul său. Acest nou raport al
omului cu lumea este numit legea morală,
după care omul nu poate fi fericit decât
trăind și lucrând pentru binele obșteșc,
pentru fericirea tuturor.

Când omul a trăit și a lucrat astfel,
este împăcat cu lumea și cu sine însuși.
El nu mai înțelege atunci ura, lăcomia și
răutatea omenească; se vede pe sine în-
suși în semenii săi și în veșnica tineretă
a naturii, care înflorește în fiecare primă-
vară, și nu mai simte frica de moarte.
Aceste rele au dispărut pentru el ca niște
fantomе fără realitate, și în locul lor a
răsărit lumina dulce a simpatiei univer-
sale și liniștea senină a sufletului.

Însă pentru a putea împlini suprema
lege morală, nu ajunge știința și lumina-
rea minții, ci trebuie bunătața inimii sau
puterea voinței de a face binele, sau ceea
ce numim caracterul moral. El este îsvorul
ideilor, simțămintelor și faptelor mor-
rale. Fericiti sunt aceia, cari se nasc cu
astfel de porniri spre bine, sau cari și-le
pot câștiga prin propria educațiune a
voinței.

*

principii și convingeri statornice, pe cari să nu le schimbe ca pe rufele și nici să nu le întoarcă în toată bună vremea căpe-neagul după cum bate vântul. Inebunești poporul cu astfel de ținută, d-le Șerban, — îl apostrofează vorbitorul. Dar pentru ce nu mergi în dieta țării și acolo să spui acestea? Nu te mai poate înțelege nimenea. Și altele multe.

Vorbele lui Nagy Lazar au stârnit aprobări generale, cari cuprindeau și exprimau un adevăr crud, simțit și știut de toți, atât Români cât și Unguri.

La cuvântul apoi Dr. Ioan Șenchea, care fără a reflecta la principiile și argumentele ca'n palmă ale propunătorului, arată că propunerea n'are nici un sens și nu duce la nici un scop toată comedia cu reprezentarea la guvern în interesul băncii independente. Criza e în stadiul rezolvării și dacă factorii sus puși și dătători de ton, cu rutine politice, având mari interese de stat în vedere, nu vor sta să o rezolveze, de sigur că nu vor lua sfaturi din reprezentarea Făgărașului. Aceasta absolut cu nimic nu înaintază nici nu ușurează rezolvarea crizei, deoarece cu aceasta nici guvernul nu va avea mai multă știință, putere, greutate sau valoare, și nici coroana nu se va spăria, și nu o va lua în considerare, la rezolvarea unei chestiuni atât de grele și de mari. Dovadă e, că nici alte municipii mai puternice și cu mai multă greutate politică nu se expun. Ba se poate întâmpla, că până să ajungă reprezentarea la guvern, criza să fie deja rezolvată, fără concursul și sfatul D-voastră. Și atunci iarăși o pățiți, cum ați mai pățiți, cei cu propunerea, când ați votat încredere lui Tisza István și *Vați felicitat* pentru învingere — și când colo, până ce să ajungă telegrama în Pesta, — *Tisza deja căzuse*. Se zice, că numai telegrama mamei lui de atunci din Făgăraș (între cari era și Șerban Miklós) l'ar fi trântit pe Tisza István.

Noi Români de altfel, în chestiunea aceasta trebuie să observăm o ținută cu totul rezervată, pasivă acum deodată. Aceasta, crede vorbitorul, corespunde părerii generale și sentimentului public românesc precum și intereselor noastre românești. Deci luarea unei pozițiuni din partea noastră pentru banca independentă, o ține de o greșală politică, de un pas necoresct, fără tact și contrar ținutei noastre politice generale, între împrejurările de acum.

Am mai auzit — continuă vorbitorul, — la multe ocazii, făcându-se din acea parte multă paradă, cu fraza banală de »frățietate și bună înțelegere« cu frații Maghiari, etc. Dar oare o adevărată bună înțelegere și sinceră frățietate poate să se facă numai pe baze de lege, drept și dreptate. Să i se dea fiocării naționalității, ce-i compete, în patria noastră comună după număr, avere și cultură în toate ramurile vieții de stat, asigurându-i-se și sprijinindu-i-se libera dezvoltare ca naționalitate pe toate terenurile, și atunci frățietatea și buna înțelegere vine de sine. Până când însă unul e stăpân pe toate, până când nu numai că nu te lasă să înțelegi, și să te desvolti cum se cade nici din puterile tale, ci îți pune piedeci și te șicanează, vrea să te paralizeze cu totul ca popor român, până atunci toate frazele de »frățietate și bună înțelegere«, sunt falze și neadevurate, cari sună în postiu, cari nu vor afla răsunet, nu vor putea pătrunde în inima poporului român. Cu

Când ne aflăm la sfârșitul unui eveniment din viața noastră, privim cu mulțămire înapoi, dacă el ne-a adus vre-o bucurie și dacă n-am împlinit bine rolul destinat nouă cu acest privilegiu. Și dacă mai dorim ceva, e numai ca asemeni evenimentele și privilegiile de a face bine să se repete cât mai des. Și mulțămirea noastră e cu atât mai mare atunci, când fapta noastră stă în legătură cu interesul obștesc și a contribuit labele mai multora sau al tuturor. — Mintea, liberă de influența egoismului, cere ca tot astfel să privim viața noastră individuală, când ne aflăm la sfârșitul ei; pentru că și ea nu e decât un fragment din viața obștească a omenirii și în prima linie, a neamului nostru, nu e decât o manifestare a vieții universale.

Animalul trăiește numai în minutul de față. Inteligența lui e mărginită aci, nu cunoaște trecut și viitor, și e exclusiv în serviciul boldului de proprie conservare și de propagarea speciei. El nu cunoaște alte trebuințe, și nu știe de suferințe, de boale și de moarte. Când simte lipsa ori durerea, toată ființa lui e preocupată să scape de ele; și când a trecut răul, l'au uitat, fără să-l lase urme de nemulțumire. Ori ce i se întâmplă, pentru animal e ceva ce așa trebuie să fie. De aci urmează pentru el liniștea și bucuria de viață în o mă-

fapte și numai cu fapte se poate face frățietatea și bună înțelegerea cu frații maghiari și acestea trebuie să vină de acolo unde este puterea. Deci să nu le tot imbiăm fără nici un înțeles și bază, ca pe o marfă ieftină jidovească.

Dr. Șenchea propune în fine să se treacă la ordinea zilei peste propunerea de a se înainta o reprezentare la guvern pentru crearea băncii independente. La votare a intrunit propunerea pentru bancă 39 voturi, între cari au fost 4 dela Români: Șerban dep., Dr. Teodor Popescu adv. preotul Șerban, sen. dela Voila, tatăl propunătorului și Maximilian Recean, preot în Vaida-Recea. Ceilalți toți »frații Maghiari«. Pentru propunerea lui Dr. Șenchea au votat 35, Români 10—12, apoi funcționarii și câțiva Unguri.

Acum se pune întrebarea, că ce a fost scopul propunerii lui Șerban Miklós?

Nu mai, ca să i se pregătească calea către partidul kosutist, deoarece vede, că începe a bate vânturi dintr'acolo, deci chepenegul trebuie întors iarăși și încă degrabă, până nu e prea târziu. Noul kosutist în coaliție nu a putut intra, fiindcă nu știa cât ține și care partid va rămânea la putere, deci nu știa la care partid să se alăture.

Apoi este știut că el se leagă de Iusth ca scaiul. (O fi visând poate fispănie? Ce mai treabă ar fi doamne pentru el! Culeg.) Deci trebuie să se recomande, să se imbie Tot el își făcuse și reclama cu Iusth, umplând ziarele cu fleacuri și povești desmintite apoi și de Iusth. Și în sfârșit o doză bună de reclam propriu, că vezi doamne el e Kosutist patentat »convins«(?) și numai c'a tras pe sfoară pe Români amestându-i cu declarația în doi peri, că și el e naționalist, căci faptele și vorbele lui documentează locmai contrarul. Și ce era mai caracteristic de demonstrat, că el în politică știe a umbra totdeauna cu doi bani în trei pungi. Și e de credință, că toate acestea scopuri și le-a ajuns perfect. Ca un caraghioslăc, care dovedește eclatant lipsa de principiu și convingere a dep. Șerban, amintesc că la vorbirea lui Nagy Lázár a răspuns cu marea filozofie, că dacă el vrea să treacă un râu și vede o holboacă, el nu se bagă în holboacă, el nu e *nebun*(??). Poftim înțelegere și raționare de deputat și de om matur! D'apoi și cel mai necopt copil știe, că dacă vede o holboacă mare, să nu se bage în ea, ci să caute calea cea bună și adevărată.

Și apoi ce holboacă vede dl deputat? De bună samă că nu sunt pești în ea, căci altfel de sigur s'ar băga, fie cât de mare, să știe că s'ar și ineca.

Se pune acum de sine întrebarea: că oare din punct de vedere politic mare omul acesta loc în partidul naționalist și în clubul național? Mai poate fi suferit acolo, dacă el nu are atâta bun simț și demnitate politică să tragă consecințele?

Așteptăm răspuns dela cei chemați!

Oleanul.

Din România.

București, 13 Maiu 1909.

Expoziția societății »Furnica«. -- Moșii. — Vizita studenților bulgari.

Timp de două săptămâni a fost deschisă, într'una din sălile Ateneului Român,

sură, de care omul este incapabil. Și acest traiu liniștit, pentru animal e cât o vecie, căci pentru el nu există moartea. Dure-roasa presimțire despre sfârșitul existenței sale i-o deșteaptă numai moartea violentă, prin ucidere sau prin accidente ori cataclisme ale naturii. Și această presimțire o arată animalul prin spaima sa în fața sau la apropierea unor astfel de primejdii.

Cu totul alta e soarta vieții omenestii. Omul, prin memoria sa, trăiește nu numai în prezent, ci și în trecut și în viitor. El își aduce aminte de suferințele trecutului; caută să ocolească sau să învingă piedicile ce se opun tendințelor și lăcomiei sale prezente, de unde se nasc o mulțime de conflicte între el și cei din jurul său, uneori fatale pentru existența sa; și prevede relele viitorului de tot felul, dintre cari cel mai mare și inevitabil este moartea. Astfel, de o parte poftele, dorințele și aspirațiile fără margini ale omului, de altă parte micimea și slăbiciunea puterilor sale în fața naturii, și dificultățile de tot felul ce se opun tendințelor și speranțelor sale, și mai ales boalele, bătrânețea și moartea, umplu de amărăciune viața individuală și fac imposibilă fericirea ei.

(Va urma.)

frumoasa și bogata expoziție o societății »Furnica«.

Cu binevoitorul sprijin al Familiei Regale și Prințiare și cu nobila stăruință a mai multor doamne, această societate înaintază cu pași repezi spre ținta ce și-a ales de a face pretuite și iubite industria casnică și îmbrăcămintea românească, atât de orășeni cât și de cei de prin sate.

Și în adevăr tot mai fine și mai bogate țesături și cusături ies din străduințele furnicilor harnice de prin satele României: scoarțe, servete, fețe de masă fote etc. care de care mai bogate și mai fine în țesătură și în culoare, reprezentând frumosul de prin diferitele părți ale țării. De alt-fel nu rar și-e dat să vezi în București doamne în port modern, dar țesut românește și înflorit românește.

Expoziția »Furnice« s'a închis Marți seara. La oarele 10 seara au sosit la Ateneu și AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Prințesa Maria.

După ce au cercetat expoziția, însoțiți fiind de d-nele Cornescu și colonel Ionescu, președinta și directoarea societății, AA. LL. au ieșit în rotundă, unde cunoscutul artist Ciolac a executat cele mai frumoase cântece românești și, la dorința A. S. R. Prințesa Maria, însăși într'un mândru costum național, doamnelor și domnișoarele au jucat hori românești.

Și au jucat din toată inima — căci e bine să se știe, cine iubește și jocul românesc — d-nele Alimăneșteanu, Berindei, Bianu, d-soarele Odobescu, Iurașcu, Boambă și d-nii Constantin Virgil și micul Dumitru Alimăneșteanu.

Până la miezul nopții a ținut petrecerea cu cântec și cu sârbe, hore, bătute, chindii și »ca la ușa cortului«...

»Moșii« Bucureștilor, cu toate bătrânețele lor adânci, se arată și în anul acesta, ca de atâția ani, cu turta dulce, cu praful și cu sgomotul lor.

Ca orice moș, care se copilărește pe măsură ce înaintază în bătrânețe, tradiționalii și nemuritorii »moșii« ai Bucureștilor se fac tot mai de ris. Nu mai sunt vremurile — pe cari de altfel nu le mai dorește nimeni — când târgul »Moșilor« și chiar al Riurenilor din Oltenia, erau adevărate evenimente pentru neog.

Atunci când nu erau căi ferate la cele mai neînsemnate centre, ca acum, când comunicația cu marile centre comerciale din străinătate era atât de anevoioasă, când nu găseai în ori ce orășel și în ori ce stradă ori ce articol ț-ar trebui, atunci »moșii« își aveau și ei căutarea.

Și totuși acum, cum sunt ei căzuți în copilărie, ție drag să-i vezi în fiecare an, cu toate că simți că tot mai mult se fac de ris. La bariera Moșilor acum mai mult se cântă, se strigă, se bea, se petrece decât se vinde.

Evrei veniți din toate colțurile lumii, strâmbându-se, ademenesc lumea la curiozitățile ne mai văzute, la tot felul de distracții și jocuri de câștig și mai cu seamă de pierdere — iar țiganii fac floricele și fac și reclamă »mării« amestecându-și strigătele în sgomotul asurzitor al celor dimprejur.

Studentii bulgari cari fusese hotărât să sosească de Sâmbătă seara în București, au sosit cum știți numai Marți la oarele 10 $\frac{1}{2}$. În portul Giurgiu au fost întâmpinați de 30 studenți din București, iar în gara de Nord din capitală li s'a făcut o primire foarte călduroasă.

Azi s'a dat la Teatrul Național o reprezentare de gală în onoarea lor, iar mâine vor face o excursiune la Câmpina spre a cerceta instalațiunile petrolifere, apoi la Sinaia. Vineri seara se vor înapoia la Sofia.

M.

Situația în Turcia.

»Neue Freie Presse« publică un interviu ce a fost acordat urui redactor al său de către Hakky-bey. Acesta și-a exprimat convingerea că ultima mobilizare ce fusese ordonată pentru restabilirea ordinii la Constantinopol, a fost o probă vie despre perfecțiunea organizației armatei turcești. În mai puțin ca 10 zile 25 000 de soldați au fost puși pe picior de război și trimiși la Constantinopol.

În privința *turburării din Adana*, Hakki-bey a spus, că măcelurile săvârșite în unele cazuri izolate, sunt roadele vechiului regim. Știrile au fost exagerate de către comitetul armean din Constantinopol. În Macedonia nici vorbă nu poate fi de turburări, căci populațiunea de acolo este foarte calmă și își vede de muncă.

Trecând la altă ordine de idei, Hakki

bey a declarat, că *relațiunile dintre Turcia și Bulgaria* sunt cât se poate de bune. Turcia va căuta și de aci înainte să mențină buna înțelegere cu Bulgaria și nu va pierde nici o ocaziune pentru a sprijini tânărul regat bulgar. Bulgarii din Turcia trăiesc în perfectă armonie cu populațiunea turcă. Aceasta reese și din faptul că mulți Bulgari din Macedonia s'au prezentat ca voluntari spre a lua parte la cucerirea Constantinopolului. *Relațiunile dintre Turcia și Grecia* sunt de asemenea dintre cele mai bune.

Hakki-bey a terminat spunând că Europa poate avea deplină încredere în Turcia. Marile puteri s'au putut convinge că Turcia este pe cale a deveni un stat cultural.

Sfârșitul luptei constituționale în Persia. Alaltăieri a apărut proclamația menită a îndepărta orice îndoială asupra intențiunilor saului și a guvernului actual în ce privește reintroducerea constituțiunii. Proclamația dă poporului o scrisoare autografă a saului, fotografiată și reproducă de inaprimeria suveranului, prin care se afirmă, că constituția ce se pune în vi-goare este cea veche, cuprinzând 158 articole. Proclamația e însoțită de o declarație a președintelui actual al consiliului de miniștri persan Sa'ad-ed-Daulah, care confirmă autenticitatea scrisorii și roagă populația, ca să participe la lucrarea guvernului. Proclamația și declarația s'au trimis tuturor orașelor din Persia. Lupta pentru reintroducerea constituțiunii în Persia se consideră ca terminată.

Comitatul Brașov în anul 1908.

— Continuare. —

Raportul vicespanului se ocupă într'un articol mai lung, scris de inspectorul școlar Dr. Pintér Gabor, cu instrucția poporală. Iată în resumat conținutul acestui articol:

Conform rapoartelor primăriilor comunale au fost cu 31 Decembrie 1908, 566 copii obligați de a cerceta școala, cari însă de fapt nu au fost înscriși în nici o școală poporală din comitat. Dintre aceștia 180 au fost liberați de cercetarea școlii pe baza de certificate medicale. Prin urmare numărul copiilor între 6—14 ani, cari n'au cercetat școala, a fost de 386, ceea ce face cam 2.2% din numărul total al copiilor obligați de a cerceta școala. Din acești 386 copii au fost 61 Maghiari, 13 Nemți, 208 Români și 104 de altă naționalitate.

Din cauză, că oficiul statistic n'a comunicat încă datele privitoare la anul școlar 1907/8 inspectorul se restringe la comunicarea datelor din anul școlar 1906/7. În acest an au fost obligați să cerceteze școala cu totul 17,808 copii între 6—14 ani, între cari 5720 Maghiari, 5205 Nemți, 6626 Români, 40 Slovaci, 4 Croați, 3 Sârbi, 191 Țigani și 19 Cehi. Dintre aceștia 13,183 au cercetat școlile primare și de repetițiuni și anume 3970 Maghiari, 4005 Nemți, 5140 Români, 54 Slovaci și 14 de altă naționalitate. Absențe nemotivate au fost cu totul 13,630.

Actualmente se află pe teritoriul comitatului următoarele institute de învățământ poporal: 1) o școală ev. pentru învățătoare de școli froebeliane; 2) o școală civilă de stat pentru băieți cu internat în Satulung; 3) două școli civile de stat pentru fete (în Brașov și Satulung); 4) o școală civilă ev. pentru fete; 5) o școală de stat pentru ucenici de prăvălii; 6) două școli de stat pentru meseriași (în Brașov și Satulung); 7) o școală a orașului pentru ucenici de meserii; 8) o școală pentru instruirea ucenicilor de prăvălii și 9) Șeaptezec școli primare.

Dintre școlile primare sunt: 19 de stat, 3 rom. cat., 19 ev., 27 gr. or. și 2 societare. După limba de instrucție sunt: 24 maghiare, 19 germane și 27 române. Din cele 70 școli, 4 sunt școli de băieți, 4 pentru fete și 62 mixte. În anul școlar 1906/7 au vizitat școlile de stat 4125 elevi, școlile rom. cat. 337 elevi, școlile ev. 4047 elevi, școlile gr. or. 4583 elevi și școlile societăților 91 elevi. În școlile cu limba de propunere maghiară au umblat 4553 elevi, în școli cu limba de propunere germană 4047 elevi și în școlile primare cu limba de propunere română 4583 elevi. Școlile de stat au fost cercetate de 3548 maghiari, 60 nemți, 510 români și 7 de altă naționalitate. În medie un învățător de stat are să instruiască într'o clasă 42 elevi, un inv. rom. cat. 33, un inv. sas 45 și un învățător român 57 elevi.

Sălile de învățământ ale celor 70 școli primare sunt în număr de 234. 10 școli

*) Vezi numărul 104 al »Gazetei.«

românești au o singură sală de învățământ, 7 școli 2 săli, 7 școli 3 săli, 1 școală 5 săli, 1 școală 6 săli și o școală mai mult ca 6 săli.

Numărul puterilor didactice, aplicate la școlile pentru învățământul primar, e de 271. La cele 70 școli primare sunt în serviciu 232 puteri didactice, între cari 184 bărbați și 48 femei. Învățătorii gr. or. sunt în număr de 63 (61 bărbați, 2 femei). Dintre cei 63 învățători români sunt capabili de a instrui în limba maghiară 57 învățători.

(Va urma.)

Dela Academia Română.

Discursul de primire al d-lui N. Gane.

Ni se scrie din București:

Miercuri d-l Nicolae Gane, membru în secțiunea literară a Academiei Române, și-a ținut discursul de primire despre Bogdan Petriceicu Hașdeu.

În linii strănse și cu felul său de expunere cald, obiectiv și convingător, d. Gane a zugrăvit pe om cu viața lui agitată, cu spiritul său adânc în concepție și bogat în ironia ascuțită și surprinzătoare, apoi firea lui statornică și opera variată, începută întotdeauna în linii mari, de cele mai multe ori neisprăvită și totuși uriașă: istorie, filologie, literatură, filozofie spiritistă etc.

A dat interesante amintiri din activitatea lui de publicist, din lupta, pe care la »Contemporanul« o ducea împotriva »Convorbirilor Literare«, cari în cele din urmă l-au câștigat, totuși, între colaboratorii săi; apoi mișcătoare amintiri despre familia sa, despre fiica pierdută în floarea tinereții și despre activitatea lui pe urmă.

Nimeni până acum nu l-a zugrăvit pe nemuritorul Hașdeu atât de întreg, atât de fidel, cu atâta admirație și totuși atât de obiectiv și de adevărat ca d. N. Gane la Academie.

A răspuns d. Iacob Negruți urmărind activitatea literară a d-lui N. Gane, dela cele dintâi manifestări ale ei, activitate, pe care a cunoscut-o de aproape ca director al »Convorbirilor Literare« timp de 30 de ani, și ca membru al »Junimei«, din care d. Gane, dela înființare a făcut parte.

M.

STIRILE ZILEI.

- 15 Maiu v.

Jubileul reuniunii »Kronstädter Männergesangvereine«. Măne, Sâmbătă, se începe seria de serbări, ce le aranjează societatea muzicală »Kronstädter Männergesangvereine« din incidentul jubileului ei de 50 de ani existență. La aceste serbări vor lua parte, precum am anunțat, la vreo 700 cântăreți din Ardeal, Ungaria, România, Austria și Germania, în vederea sosirii cărora s'au făcut întinse pregătiri. Sâmbătă la oarele 2 oaspeții streini vor fi întâmpinați la gara din Brașov, apoi se va forma un cortegiu, care va străbate străzile principale ale orașului până la monumentul lui Honterus. Seara la 8 oare va avea loc serata de bineventură în hala festivă de »sub Strajă«. Duminică la oarele 11 ședință festivă, iar seara la 8 concert festiv. Luni la oarele 12 banchet, la oarele 4 p. m. concert în masă iar seara la oarele 8 1/2 reprezentațiunea operii »Freischütz«. Marți la 8 dim. în caz de timp favorabil excursiune pe »Tâmpa«, la oarele 11 dejun (Frühstücken) oferit de reuniunea jubilară, după amiază excursiune la Râșnov, iar seara comers de despărțire.

Alegerea de paroh din Bacifalu. Din Sibiu ni se comunică, că în ședința de Marți a conzistorului mitropolitan, a fost aprobată alegerea părintelui Aurel Oancea de paroh al comunei Bacifalu.

Solemnitatea recepțiunii la sultanul Mohamed V. Din Constantinopol se anunță că la recepțiunea, care a avut loc alaltăieri în palatul Dolma Baccé, au apărut toți miniștrii, un mare număr de deputați și senatori, birourile Camerei și Senatului, autoritățile superioare civile și militare. Cei cari au felicitat pe Sultau au defilat în sunetul muzicii înaintea Sultanului, care ședea pe un tron de lemn de nuc împodobit cu aur și cu pietre prețioase. La dreapta sultanului se aflau miniștrii iar la stânga familia imperială. S'au oferit vizitatorilor băuturi răcoritoare și s'au fotografiat. Sultauul a fost extrem de amabil. Organizarea a fost simplă și avea un aer democratic.

Apel către comercianții din Brașov.

Suntem rugați a da loc următorului apel: La serbarea zilei copiilor, ținută și în orașul nostru de către comitetul de aici al ligei regnicolare pentru apărarea copiilor, au luat parte întotdeauna și p. on. d-ni comercianți prin aceea că contribuiau o parte din venitul lor din aceea zi. În anul acesta dorim să-i scutim pe p. t. comercianți de modul acesta de contribuire și li rugăm în schimb să primească cât se poate mai bine comisia aleasă din dănele familiilor celor mai de frunte din orașul nostru, subscriind ajutoare în lista de colectă subscrisă de președintele comitetului ligei, de vicecomitei și de secretarul ligei. Aceasta va servi tot odată p. t. domni comercianți și drept reclamă, pentru că numele colectanților se va publica nu numai în ziarele locale ci și în cele din Budapesta. Serbarea va avea loc în Brașov în zilele de 5 și 6 Iunie a. c. Comitetul local al ligei regnicolare pentru apărarea copiilor.

Concert în Seliște. Luni, în 31 Maiu 1909 (a doua zi de Rosalii) »Reuniunea rom. de cântări din Seliște«, aranjează un concert în sala festivă a școlii. Inceputul la 9 oare seara. După producțiune urmează joc.

Din Gernăuți se vestește, că în stația Hliboca s'a întâmpiat Mercuri noaptea o mare nenorocire, pe când intra trenul de persoane Nr. 2954. Trenul a izbit un vagon de pe linie, în care se aflau 5 cai de curse în valoare de 75,000 coroane. Lovitura a fost atât de puternică, încât vagonul a fost prefăcut în bucăți. Căii au fost parte ucis, parte au fugit și unii din ei n'au putut fi prinși nici până acuma. Ingrijitorul, care se afla în vagon a fost ucis, iar din restul personalului șase inși au fost grav răniți. Călătorii trenului, care a suferit o întârziere de 5 oare, au scapat nevătămăți.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuiri:

D-l Dr. G. Dobrin, avocat Lugoj 10 cor., d-l Nicolae Crăciun, d-na Anna Bobinca născ. Crăciun și Maria Balca născ. Crăciun din Tohanul-Vechiu 10 cor., intru pomenirea fericitului lor tată Ioan Crăciun.

Primească generoșii donatori sincerile noastre mulțămite. — Direcțiunea școlii medii gr. or. rom. din Brașov.

O descoperire arheologică. Prefectura județului Constanța a făcut cunoscut ministerului de interne, că pe când se făceau săpături în str. Carol din Constanța, pentru canalizarea orașului, s'a dat de urmele unui cavou cu diferite înțrări, în care s'au găsit resturile unui coșciug de lemn, iar de desubt două crani și oasele a două cadavre, precum și o oală de lut. Aceste obiecte datează din jumătatea secolului al II-lea și începutul secolului al III-lea, adică din epoca greco-romană. Pietrele au fost luate de d-l profesor Tocilescu. Aceste pietre sunt: o piatră de marmoră cu o frumoasă sculptură și o inscripție latină: un fragment de bust din marmoră și un admiral stâlp indicator cu Helmes (Hilme) figură antică, și un vultur sculptat. Ministerul de culte și instrucțiune publică a fost încunoscător de aceste interesante descoperiri.

Sbor cu un aeroplan simplu. Din Paris se anunță, că maiorul englez Satham a făcut cu un aparat de sburat Antoniette un sbor de 37 minute și 37 secunde, la o înălțime de 15 până la 25 metri, plecând dela câmpul din Chalons și scoborându-se în voie. Luptala mijlocie a fost de 70 kilometri pe oară. Societatea »Astra« va deschide în Septembrie un serviciu de baloane dirijabile între Padua, Biarritz, Lourdes și Tarbes.

Varietăți.

Eclipsa totală de Lună dela 4 Iunie 1909. D. A. Teodosiu, elev-astronom la Observatorul din București scrie în »Natura« nr. 8:

»Acest fenomen se va petrece în dimineața zilei de 4 Iunie. Diferitele faze ale eclipsei vor avea loc respectiv la oarele următoare:

Primul contact cu penumbra la 0 h. 36 m. 3 t. o.
Primul contact cu umbra » 1 h. 43 m. 4 »
Inceputul eclipsei totale » 2 h. 58 m. 1 »
Mijlocul eclipsei » 3 h. 28 m. 8 »
Sfârșitul eclipsei totale » 3 h. 59 m. 6 »
Ultimul contact cu umbra » 5 h. 14 m. 3 »
Ultim. contact cu penumbra » 6 h. 21 m. 2 »

Mărimea eclipsei = 1,164, diametrul lunii fiind 1. Primul și ultimul contact cu umbra se vor face respectiv la 125° și 261° dela punctul nord al discului lunar,

socotind cătră est. La București, luna apunând la 4 h. 39 m. t. o., ultimele două faze nu vor fi vizibile. Celelalte se vor prezenta în condițiuni bune de observație, afară de sfârșitul eclipsei totale, ce va fi puțin influențat de aurora.

*

O tragedie în vremea miocenică. — Straturile terțiare din apusul Statelor-Unite sunt foarte bogate în fosile de mamifere. Se găsesc acolo nu numai formele cele mai variate, ci și o însușire de forme în ordinea dezvoltării diferitelor mamifere. Petrificările se găsesc acolo în diferite etaje. În miocenul inferior dela Nebraska de apus s'a găsit acum șase-sapte ani o faună foarte bogată de forme nespuse de interesante, și într'o stare de bună păstrare de necrezut. Săpăturile și preparatele au fost făcute de O. A. Peterson, pe cheltuiala Muzeului Carnegie din Pittsburgh. Un interes cu totul deosebit îl are o grupă de trei schelete a unui animal, care a dispărut azi. Acesta e *Promericochoerus*, un fel de hipopotam, dar cu mult mai mic, abia cât un vițel. Din poziția scheletelor, se vede, că acești trei indivizi au murit în locul unde li-s'a găsit oasele. Pământul nu e stratificat și nu e de origine din ape. Se pare că animalele au fost surprinse de o furtună, care aducea nisip. Ele s'au culcat atuncea la pământ, s'au grămădit unul în altul, așa cum fac și azi animalele de pustii în asemenea împrejurări, au fost acoperite, au murit acolo și au rămas așa mii și zeci de mii de ani. Pe aproape au mai fost găsite și alte schelete la fel; de animale moarte în aceleași împrejurări; aceasta ne arată că o turmă întreagă a fost prinsă atunci de furtuna cu nisip. Toate aceste schelete ne povestesc astfel, după atâta amar de vreme, o groaznică tragedie din vremea miocenică. (Aus der Natur, 1 April 1909). — »Natura« Nr. 8.

*

Alcoolismul la animale. Nu mai este nici o îndoială că între animale există alcoolici. Un savant englez, care a făcut un studiu asupra alcoolismului la animale, își exprimă chiar grija, că dacă lucrurile vor mai merge așa, vor dispărea mai multe specii de animale în urma abuzului de alcool. În baza observațiilor și cercetărilor făcute de el, animale ca elefanți, urși, cai, câni au o predispoziție instinctivă pentru spirtoase. Ursul și mamutele consumă berea, ca niște adevărați studenți germani. Se spune, că în menagerii au fost cazuri, când unii elefanți s'au prefăcut bolnavi, pentru ca să li-se dea ca medicament rachiu. În Africa indigenii a-earză la marginea pădurilor butoaie cu rachiu, maimuțele observă, alegă și bând se îmbată până la acel grad, încât Negrii pun fără nici o osteneală mâna pe ele. Mulți papagai din colivii se prăpădesc în urma consumului prea mare de alcool. De oarece ei sunt mult mai vioi când beau, li-se dă vin sau alcool; în cele din urmă degenează și pier. Un Englez a luat 12 fluturi de ambe sexe. Partea femească s'a abținut dela alcool, pe când fluturii masculi au băut, până au ajuns în stare completă de inconștiență.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 28 Mai. La serbarea aniversării centenarului dela moartea compozitorului Haydn, care s'a serbat eri în Eisenstadt (Kismarton) au luat parte și numeroși oaspeți din Austria, între cari și primarul Dr. Lueger. S'a crezut la început, că prezența primarului va da loc la demonstrațiuni neplăcute. Cu toate acestea serbarea s'a petrecut în liniște. Lueger a depus o coroană pe mormântul lui Haydn și a ținut un discurs, spunând între altele, că atât el cât și membrii municipalității din Viena au crezut de datoria lor să ia parte la această serbare și să aduca omagiile lor mamestruului Haydn, ca unui bun german și bun austriac. Lueger și-a terminat discursul prin următoarele cuvinte:

»Noi îl glorificăm pe Haydn, ca pe creatorul genial al imnului »Gott erhalte« și dorim ca dânsul să rămână al nostru pentru vecii vecilor.»
»Pester Lloyd« afirmă, că discursul lui Lueger n'a fost auzit decât de persoanele ce se aflau în apropierea lui, deoarece orga și corurile începuseră să cânte chiar în acel moment. Se crede că aceasta s'a făcut în mod intenționat.

Budapesta, 28 Mai. Ziarele de seară anunță că »Uniunea slavă« a pronunțat sentințe de moarte contra judecătorilor procesului de înaltă trădare din Agram. În ședința de eri președintele a comunicat, că toți membrii senatului au primit asemenea sentințe. Ele sunt datate din Jungbunzlau și sunt astfel semnate: »În numele Uniunii slave, Radnitzki«. Prin aceste sentințe se cere ca procesul să se sisteze cel mai târziu până la 13 Iunie, căci altfel va începe acțiunea de răzbunare a fraților slavi.

Viena, 28 Mai. Eri a fost aici o ruptură de nori îngrozitoare. Circulațiunea pe străzi s'a întrerupt. Pagubele sunt colosale. Trăsnetele au produs mai multe incendii.

Bibliografie.

»Arhiva« (organul soc. științifice și literare din Iași) Nr. 4 (Aprilie), a apărut cu următorul sumar: M. Strajan: Care e originea ideilor de timp, spațiu și causalitate. Teodor T. Burada: Teatrul în Moldova — Stagiunea 1851—1852. Gordon: Poveste de vară (versuri). Dr. Th. Niculau: Carbonatul și silicatul de mangan dela Șarul Dornei. Eug. Revent: În calea mea (versuri). Vl. Mironescu: Note de călătorii făcute prin Bucovina, călăuzit de »Dicționarul geografic al Bucovinei«, de Em. Grigorevitzza profesor. Dr. I. Naum-Inau: Mijloacele de a împiedeca cheltuirea peculului. Arhim. Narcis Crețulescu: Inscriptiile mănăstirii Neamțu. — Cronică.

— »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu Brănișce. Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

Bucolicele și Georgicele lui Vergiliu traduse de cunoscutul și apreciatul scriitor și profesor pensionar M. Strajanu. București I. V. Socecu. Se ppt procura prin librăria A. Mușesianu. Prețul cor. 2.60 plus 10 fil. porto.

Traducerea e făcută de un bărbat competent, din cuvint în cuvint și e însoțită de analiza tuturor cuvintelor cuprinse în textul latin. Elevii gimnasiali, cari au fost nevoiți până acuma a utiliza traduceri streine, de sigur se vor anșan de această carte.

Voci din public.*)

Onoratei Redacțiuni
a »Gazetei Transilvaniei«.

Loco.

Fiindcă ziarul »Deșteptarea« din Brașov, sub pretextele arătate în »Poșta Redacțiunii« din al 20-lea număr dela 14/27 Maiu a. c. al ei, a refuzat să mi publice »Rectificarea« dată față de »Răspunsul« iscălit de d-l A. Vlaicu și publicat în numărul 19 ex 1909 al »Deșteptării«; Vă rog cu toată stima ca să publicați DVOastră, la loc deschis, această »Rectificare« și anume în numărul proxim al »Gazetei Transilvaniei«.

În legătură cu refuzul »Deșteptării« observ, că redacția acesteia aflându-se odată în situație analogă cu cea de acum, adecă având a-mi publica o »rectificare« față de alte atacuri publicate tot în »Deșteptarea«, a aflat de bine a scoate în dublu respectul ei număr încercând totodată a mă determina ca la diferența de spese să contribuți și eu și anume nu după tariful publicat în fruntea ziarului și în baza unui cont specificat, ci cerându-mi o sumă rotundă și fixă, ceea ce eu, lucru firesc, am refuzat a împlini, pentru că eu am declarat, că voi plăti numai taxa, care va rezulta peste *dublul legal*, pe care *dublul legal* era și este datoroare să îl publice *gratuit*, și de bună seamă având eu în vedere formatul normal și estenziunea obișnuită a »Deșteptării«, iară nu un număr dublu!

De altfel sunt sigur, că nu se va găsi om orientat asupra raporturilor dintre mine și dintre cei din jurul »Deșteptării« care să creadă, că dacă redacția acestui organ ar fi avut sau ar avea v'ro *pretenzie dreaptă și bazată* față de mine, nu m'ar fi improcesuat deja de mult!

*) Pentru forma și cuprinsul celor publicate sub rubrica această Redacțiunea nu ia răspunderea.

In fine țin să declar și la acest loc, că voi constrânge pe redacția »Deșteptării« pe cale judecătorească, ca să își împlinească această elementară datorință care nu este numai de ordine socială și morală, ci totodată și de ordine legal și prin urmare împlinirea ei se poate obține și prin constrângere legală.

Alăturând aici »Rectificarea« din cestiune, trimisă ziarului »Deșteptarea«, semnez

Brașov, în 28 Maiu 1909.

Cu deosebită stimă
Dr. Nicolae Vecerdea.

Față de »Răspunsul« dat de d-l Arseniu Vlaicu în n-rul 19 ex 1909 al »Deșteptării« Vă rog și în baza legii și a ordinii de presă in zist, ca în numărul proximal ziarului D-Voastră să publicați de bună samă următoarea

Rectificare:

1. D-l A. Vlaicu a afirmat și a răspândit un mare și foarte îndrăzneț neadevăr când a zis în »Răspunsul« său:

a) Că fericiții mei părinți, morți încă la 1888 și 1892 ar fi fost... »servitori și pazitori de vite...« la clientul absolut de pușcărie pentru înșelăciuni al d-lui A. Vlaicu;

b) Că vrednicii și bunii mei părinți nu ar fi fost învoiți ca să mă ducă la școală, ci că acest lucru l-ar fi făcut clientul absolut de pușcărie al d-lui A. Vlaicu și în contra voinței lor.

c) Că același client absolut de pușcărie pentru înșelăciuni al d-lui Arseniu Vlaicu ar fi fost vrădată părintele sau tatăl sufletesc al meu.

Acestea afirmații ale d-lui A. Vlaicu nu sunt numai absolut neadevărate, ci totodată de o mare și în toată lumea civilizată absolut *condamnabilă reacredință* din următoarele două puternice motive:

Informatoriul d-lui A. Vlaicu n'a putut să fie altceva decât însuși clientul său, care afară de aceea, că a fost condamnat și a făcut temniță ordinară pentru înșelăciuni ordinare și după codul penal infamante, mai este și interesat în cauză ca pretinsul stăpân al foarte grav defaimațiilor mei părinți. D-l A. Vlaicu era prin urmare și după cea mai elementară gândire dator, ca să-și dea bine sama: dacă nu cumva un om, despre care i-am dovedit insumi eu, că a înșelat și a încercat șantaj și că pentru acestea fapte punibile a șezut mai mult timp în temniță ordinară, dacă nu cumva un asemenea om poate și minți și încă în modul cel mai mișelesc?

D-l A. Vlaicu nu și-a împlinit sau n'a voit să-și împlinească această elementară datorință!

A doua împrejurare sau mai bine zis dovadă, că d-l A. Vlaicu este și a fost de o barbară reacredință este faptul, că la dosariul procesului dintre d-l A. Vlaicu și dintre mine terminat definitiv prin sentința adusă de tribunalul de presă din Oșorhei, la 8 Februarie 1908 sub nr-ul 1451/908 bftō se află anexat un *atestat officios* liberat la 15 Aprilie 1906 atât de primăria comunală cât și de oficiul parochial gr. or. din comuna respective parochia Topârcea, de care atestat d-l A. Vlaicu ca actor și parte procesuantă a avut și a trebuit să aibă cunoștință.

In acel atestat se *adeverește în mod oficial* între altele și faptul, că Ioan și Ana Vecerdea, fericiții mei părinți, posedau ca proprietate a lor: o casă cu curte și cu grădina iar pe hotarul comunei vr'o 10—15 jugăre de arătură și fânate și că *apreciați după această stare materială, părinții mei ocupau locul mijlociu cinstit printre locuitorii întregii comuni*, iar judecați după împrejurările sociale din comună și după număratoarele și frunțașele lor rudeni, printre cari era și răposatul paroch Filip Isac, tatăl d-lui Nicolae Isac, actualul paroch conducător în aceea parochie, *părinții mei dimpreună cu cei șapte copii ei lor, compuneau o familie cinstită atât după poziția socială cât și după ocupațiunea lor de agricultori!*

Pentru că d-l A. Vlaicu deși a avut sau a fost dator să aibă cunoștință de aceste fapte dovedite și pentru că cu toate acestea a avut uimitoarea și în toată lumea civilizată neobicinuită îndrăzneală să afirme și să răspândească despre fericiții mei părinți neadevărurile citate mai sus: am convingerea tare, că nu numai eu, fiul adânc indignat al repositurilor și în mod atât de barbar pângăriților mei părinți, ci fie-care om cu sentimente normale și cu cea mai elementară cultură, va recunoaște și va trebui să recunoască că această faptă a d-lui A. Vlaicu este atât de sălbatică și atât de izbitor asemănătoare cu munca de desgropare a unei

hiene însetată de sânge, în cât trebuie să îl deguste și să îl îngrozească chiar pe ori și ce om normal!

Din parte-mi mă văd silit a fi pune în vedere atât d-lui A. Vlaicu cât și întregii bande al cărui șef este, că dacă cumva s'ar mai ocupa de memoria părinților mei, îi voi tracta cum se tractează dihaniiile sălbatice!

2. Este adevărat, că în Nov. 1903 l'am felicitat pe d-l A. Vlaicu pentru că a scăpat de temniță. Nu-mi pare rău și nu mă căiesc nici acum de această faptă a mea, pentru că venind numai atunci la Brașov și necunoscând mai deaproape pe d-l A. Vlaicu eram de cea mai curată bunăcredință, că d-l A. Vlaicu n'a făcut și n'a întrelăsat nimica din partea sa pentru ca să ajungă în situația grea, în care se afla atunci!

In 1904, când cu eschiderea lui din casină, și mai ales dela 1905 încoace însă am ajuns la *convingerea obiectivă*, că buna credința mea din 1903 era greșită. De această greșală a mea încă nu mă jenez de fel pentru că este foarte firească și foarte omenească.

Vr'o *contrazicere faptică* nu este și nu poate nimenea afla în toată procedura mea, pentru că *aprecierea judecătorească*, de care la 1903 n'am voit să iau notiță, exista și era adevărată și la 1903 tocmai ca la 1909, iar dacă acum când cunosc pe d-l A. Vlaicu, am scos-o la iveală și eventual o voi mai aprecia, este pur și simplu numai un drept al meu de care eu uzez când vreau și cum vreau, fiind gata a-mi da și seama de exercicierea acestui drept al meu.

Despre celelalte afirmații, intervertiri și mistificații ale d-lui A. Vlaicu, de altădată.

Brașov, în 26 Maiu 1909.

Dr. Nicolae Vecerdea.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Nr 7042--1909.

Publicațiune.

Petractările comisiunei pentru măsurarea dării publice după prăvăliile și întreprinderile încă nedăjduite, precum și pentru compunerea și măsurarea dării pentru indus triași și a căror dare încă n'a fost fixată, se vor ținea în palatul finanțiar (etajul I, treptele II) tot-deauna la 1/2 oare dimineața în următoarele zile și anume:

In ziua 1-a: 7 Iunie 1909: Luni dimineața la 1/2 oara pentru societățile și întreprinderile obligate de a da șoboteală publică.

In ziua 2-a: 8 Iunie 1909: Marți dimineața la 1/2 oare se vor asculta lemnații, mășarii, calapodarii, aurarii, ceasornicarii, tinichigii, instalatorii, moașele, bărbierii, vânzătorii de candelite, pantofarii și cismarii.

In ziua 3-a: 9 Iunie 1909: Mercuri dimineața la 1/2 oare: Trafica cea mare de tatungerie, strungarii, fotografii, zugravii de odăi, vâpsitorii, căraușii, birjarii, expeditorii de poștă, întreprinderea curățitului orașului, măștrii zidarii, arhitectii, întreprinderile de cement și de asfalt.

In ziua 4-a: 11 Iunie 1909: Vineri dimineața 1/2 oare: Negustorii de lemne, întreprinderile pentru tăiatul lemnului, tapiserii, vânzătorii de mobile, putinarii, lăcătușii, tehnicii electricieni, mecanicii, depositele de mașine de cusut, sculptorii, grădinarii artistici negustorii de flori, pardositorii, petrararii, funarii, legătorii de cărți, vânzătorii de hârtie, librării și tipografi, negustorii de poame, de pești, de legume și negustorii mici.

In ziua 5-a: 12 Iunie 1909: Sâmbătă dimineața la 1/2 oare: Negustorii de mărfuri mixte, de făină, băcanii mici, vânzătorii de ape mierele cu sau fără licență, birași, restauratorii și căntătorii de cost.

In ziua 6-a: 14 Iunie 1909: Luni dimineața la 1/2 oare: Măcelarii, cărațarii, curățitorii de mațe, mo-

rarii, proprietarii de spălătorii, advocații, medicii, inginerii, administratorii, brutarii, fabrica de jalușii de ferestrii, confecționarii pentru domni și dame, modiștii, negustorii de mărunțisuri, producătorii de lucruri de mână și de broderii, vânzătorii de astfel de lucruri, cusătoresele de albaturi.

In ziua 7-a: 15 Iunie 1909: Marți dimineața la 1/2 oare: Negustorii de fructe, agenții de fructe, mijlocitorii, agenții de asigurațiuni și alți agenți, comisionarii și voiajorii comerciali.

In ziua 8-a: 16 Iunie 1909: Mercuri dimineața 1/2 oare: Instructorii de muzică, învățătorii privați, instructorii de piano, musicanții, telalii, închiriatorii de pivoițe de ghiată, arândașii de pământuri.

Respectivele liste de taxare sau impunere a dării publice, cu sumele de dare fixate, sunt depuse la perceptoratul orașănesc timp de 8 zile, adică dela 29 Maiu 1909 până la inclusive 5 Iunie 1909 și le poate lua în vedere tot omul interesat; în contra acestor liste respective sume de dare se fac obiecțiuni, iar obiecțiunile se pot presenta — tot în termenul indicat mai sus — la direcțiunea financiară reg. ung.

Brașov, în 27 Maiu 1909.

(1-2). Perceptoratul orașănesc.

Cursul la bursa din Viena.

Din 27 Maiu n. 1909.

Renta ung. de aur 4%.	113 83
Renta de corone ung. 4%.	83 25
Imp. câi. ter. ung. în aur 3 1/2%.	83 15
Imp. câi. fer. ung. în argint 4%.	93 65
Bonuri rurale croate-slavone.	94 35
Imp. ung. cu premii.	203 75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin.	145 10
Renta de hârtie austr. 4 1/10.	96 50
Renta de argint austr. 4 2/10.	96 45
Renta de aur austr. 4%.	117 40
Renta de corone austr. 4%.	96 40
Bonuri rurale ungare 3 1/2%.	86 85
Losuri din 1860.	162 —
Acții de-ale Băncii ung. de credit 1780 —	
Acții de-ale Băncii austr. de credit 752 75	
Acții de-ale Băncii austro-ung. 639 75	
Napoleonori.	9 04
Mărci imperiale germane.	117 25
London vista.	239 70
Paris vista.	95 22 1/2
Napoli italiene.	94 55

Cursul pietei Brașov

Din 28 Maiu n. 1909.

Bancnote rom. Comp.	18.88	Vënd.	18.91
Argint român	18 70		18 80
Lire turcești	21.4)		21 50
Solis. fenc. Albins 5%.	100.—		101.—
Roble Rusești	2 51		2 50
Napoleonori.	19.04		19.12
Galbeni	11.20		11.4
Mărci germane	117.—		117.40

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 28 Maiu 1909

Măsură sau greutate	Calitatea.	Valuta în	
		Kor	St.
1 H. L.	Grăul cel mai frumos.	22	—
"	Grău mijlociu.	21	—
"	Grău mai slab.	20	—
"	Grău amestecat.	16	—
"	Secară frumoză.	14	—
"	Secară mijlocie.	13	—
"	Orz frumos.	10	—
"	Orz mijlociu.	9	—
"	Ovės frumos.	8	—
"	Ovės mijlociu.	7	—
"	Cucuruz.	11	—
"	Mălaiu (meiu).	11	—
"	Mazăre.	20	—
"	Lințe.	28	—
"	Fasole.	12	—
"	Sămēntă de in.	20	—
"	Sămēntă de cânepă.	18	—
"	Cartofi.	3	—
"	Măzariche.	—	—
1 kil	Carne de vită.	1	12
"	Carne de porc.	1	28
"	Carne de berbec.	—	—
100 kil.	Sēu de vită prospēt.	40	—
"	Sēu de vită topit.	62	—

La tipografia și librăria A. Mureșianu

se pot procura următoarele:

Ivanovici: Valurile Dun. Vals.	—36
Păba F. C.: Potpouriu din melodii națion. rom.	—70
" Concordia Vals.	—50
" Victoria-Quadri.	—40
" Harmonia-Quadri.	—40
Forumbescu: Baladă pentru violină 2 cu acompaniare de pian.	1.—
" Potpouriu din opereta.	50
" Craiu nou.	2.—
" Uvertură din opereta "Craiu nou".	1.50

- Nr. 1: »Deșteptă-te Române«.
- Nr. 2: »Luna dorme«.
- Nr. 3: »A oleo!«
- Nr. 4: »Suspine crude«.
- Nr. 5: »Cât te-am iubit«.
- Nr. 6: »Călugărul din vechiul schit«.
- Nr. 7: »Pentru tine Iano«.
- Nr. 8: »Două fete spală lână«.
- Nr. 9: »Ce te legeni codrule«.
- Nr. 10: »Steluța«.
- Nr. 11: »Cucuruz cu frunza'n sus«.
- Nr. 12: »Fetișo din acel sat«
- Nr. 13: »Popa dice că nu bea«.
- Nr. 14: »Inimiōra mea«.
- Nr. 15: »Am un leu și vr'eusē-l beau«.
- Nr. 16: »Pasēre gabină'n cioc«.
- Nr. 17: Imnul regal român.
- Nr. 18: Cântul gintei latine.
- Nr. 19: Tricolorul. Imn patriotic.
- Nr. 20: Steagul nostru. Imn patriotic.
- Nr. 21: Mama lui Ștefaa cel mare.
- Nr. 22: Domnul Tudor, cântec național.

Fie-care număr 20 bani.

Biblioteca populară »Minerva«.

- Nr. 1, 2 și 3: »Istoria populară a Românilor
- Nr. 4: »Cântarea României«.
- Nr. 5: »Istoria populară a Literaturii Române«.
- Nr. 6: Revoluția lui Tudor Vladimirescu
- Nr. 7: Pierderea Basarabiei«.
- Nr. 8: Unirea principatelor și domnia lui Cuza«.
- Nr. 9: Mihail Cogălniceanu.
- Nr. 10: Vasile Alexantri.
- Nr. 11: Stefan cel mare.
- Nr. 12—13: Mihailu Viteazul.
- Nr. 15: »Răpirea Bucovinei«.
- Nr. 16: »Cum se ne crescem copiii«.
- Nr. 17: »Păstrarea sănătății«.
- Nr. 18: »Ce se cetim«.
- Nr. 19: »10 Maiu«.
- Nr. 20, 21 și 22: »Rēstoilul Românilor pentru neatērnare«.
- Nr. 23: Veciamaia Costachi.
- Nr. 24: Aritmetica.

Prețul fie-cărui număr 15 bani.

GEORGE BUCĂ
croitor bărbătesc,
Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.
Confecționează:
Costume moderne.
Fason elegant.
Depozit de
Stofe veritabile englezești.

SĂNĂTATEA
este cea mai scumpă binefacere pentru
Dame, se poate conserva și cultiva folosind
CORSET GRADEFONT
care este comod și modern.
se capătă după măsură sau gata numai în
MAGAZINUL
Mme B. GOLDSTEIN,
Confecționare de corsete specialitate
BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 21.

A N U N C I U R I
(inserțiuni și recl.)
sunt a se adresa subscripției
administrativei. în cazul pu-
blității unui anunț mai mare
se poate se face scđdēmēt
care prezice un cost publicitar
se face mai de multe ori.
Adm. istr. »Gazetei Trans.«